

TAG UG/Uwch – HEN FANYLEB

0975/51

MATHEMATEG – C3
Mathemateg Bur

DYDD MERCHER, 6 MEHEFIN 2018 – BORE

1 awr 30 munud

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfryn ateb 16 tudalen CBAC (pinc);
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. (a) Defnyddiwch Reol Simpson gyda phump mesuryn i ddarganfod bras werth ar gyfer yr integryn

$$\int_0^1 e^{-x^3} dx.$$

Dangoswch eich gwaith cyfrifo a rhowch eich ateb yn gywir i bump lle degol. [4]

- (b) **Defnyddiwch eich ateb i ran (a)** i ddiddwytho bras werth ar gyfer yr integryn

$$\int_0^1 e^{x^3-1} dx. [2]$$

2. (a) Darganfyddwch holl werthoedd θ yn yr amrediad $0^\circ \leq \theta \leq 360^\circ$ sy'n bodloni

$$3 \operatorname{cosec}^2 \theta + 6 \cot \theta = 8 - 5 \cot^2 \theta. [6]$$

- (b) Heb wneud unrhyw waith cyfrifo, esboniwch pam nad oes dim gwerthoedd ϕ yn yr amrediad $0^\circ \leq \phi \leq 90^\circ$ sy'n bodloni'r hafaliad

$$\sec \phi + 2 \tan \phi = 0.8. [1]$$

3. O wybod bod

$$x^5 + 4xy^2 - 2y^3 - 17 = 0,$$

darganfyddwch fynegiad ar gyfer $\frac{dy}{dx}$ yn nhermau x ac y . [4]

4. Mae ffwythiant wedi'i ddiffinio yn bamedrig gan

$$x = \ln t, y = 4t^4 - 3t^2, \quad \text{ar gyfer } t > 0.$$

- (a) Darganfyddwch a symleiddiwch fynegiad ar gyfer $\frac{dy}{dx}$ yn nhermau t . [4]

- (b) (i) Darganfyddwch a symleiddiwch fynegiad ar gyfer $\frac{d^2y}{dx^2}$ yn nhermau t .

- (ii) Dangoswch fod dim ond un gwerth t fel bod $\frac{d^2y}{dx^2} = 1$.

Ysgrifennwch y gwerth t hwn. [6]

5. (a) Dangoswch fod gan $f(x) = (2x - 5)e^{2x} + 12x + 7$ werth arhosol pan mae x yn bodloni

$$(x - 2)e^{2x} + 3 = 0. \quad [4]$$

- (b) **Gallwch dybio** bod i'r hafaliad

$$(x - 2)e^{2x} + 3 = 0$$

wreiddyn α rhwng 1 a 2.

Mae'n bosibl defnyddio'r berthynas gylchol

$$x_{n+1} = 2 - 3e^{-2x_n}$$

gydag $x_0 = 2$ i ddarganfod α . Darganfyddwch a chofnodwch werthoedd x_1, x_2, x_3, x_4 . Ysgrifennwch werth x_4 yn gywir i bedwar lle degol a phrofwch mai'r gwerth hwn yw gwerth α yn gywir i bedwar lle degol. [5]

6. (a) Diferwch bob un o'r canlynol mewn perthynas ag x , gan symleiddio eich ateb pan mae hynny'n bosibl.

(i) $\ln(8 + 7x - 4x^3)$

(ii) $\sqrt[3]{(5 - 9x^2)}$

(iii) $\frac{2 + 5 \sin x}{4 - 3 \cos x}$ [7]

- (b) Trwy yn gyntaf ysgrifennu $y = \tan^{-1} 5x$ fel $5x = \tan y$, darganfyddwch $\frac{dy}{dx}$ yn nhermau x . [4]

7. (a) Darganfyddwch bob un o'r integrynnau canlynol, gan symleiddio eich ateb pan mae hynny'n bosibl.

(i) $\int \frac{5}{e^{3-4x}} dx$

(ii) $\int \frac{6}{9x-4} dx$ [4]

(b) (i) Enrhifwch $\int_{\frac{\pi}{3}}^{\frac{\pi}{2}} \cos\left(2x - \frac{\pi}{6}\right) dx$.

Rhowch eich ateb yn y ffurf $-\frac{a}{b}$, lle mae a, b yn gyfanrifau positif y mae eu gwerthoedd i'w darganfod.

- (ii) Esboniwch yn fyr pam byddech chi'n disgwyl i'ch ateb fod yn negatif. [5]

TROWCH Y DUDALEN

8. (a) Dangoswch, drwy wrthenghraifft, fod y gosodiad

$$'Os\ yw\ \sin\ \theta = \sin\ \phi\ \text{yna}\ \text{mae}\ \sin\ 2\theta = \sin\ 2\phi'$$

yn anghywir.

[2]

- (b) Mae lein reilffordd syth yn dechrau yn yr orsaf O . Y ddwy orsaf nesaf ar y lein yw'r orsaf S a'r orsaf T . Mae'r orsaf S yn 7 km o O ac mae'r orsaf T yn 16 km o O . Mae pompren (footbridge) F yn croesi dros y lein ar bellter x km o O . Mae'r pellter o F i T yn 5 gwaith y pellter o F i S .

- (i) Ysgrifennwch y wybodaeth sydd wedi'i rhoi uchod mewn hafaliad yn y ffurf

$$|x - a| = b|x - c|,$$

lle mae gwerthoedd y cysonion a , b , c i'w darganfod.

- (ii) Datrysych eich hafaliad, a thrwy hynny dangoswch fod F yn gallu bod yn un o ddau bwynt ar y lein. Darganfyddwch bellter pob un o'r pwyntiau hyn o T . [5]

9. Mae gan y ffwythiant f barth $(-\infty, 0]$ ac mae wedi'i ddiffinio gan

$$f(x) = 4 - \frac{7}{2 - 3x}.$$

- (a) Darganfyddwch fynegiad ar gyfer $f^{-1}(x)$. [4]

- (b) Ysgrifennwch barth f^{-1} . [2]

10. Mae gan y ffwythiannau f a g barthau $(-\infty, \infty)$ a $(0, \infty)$ yn ôl eu trefn ac maen nhw wedi'u diffinio gan

$$f(x) = x^2 + 2x - 24,$$

$$g(x) = 5 - 3x.$$

- (a) Ysgrifennwch barth fg . [1]

- (b) (i) Ysgrifennwch fynegiad ar gyfer $fg(x)$.

- (ii) Trwy hyn, datrysych yr hafaliad

$$fg(x) = 200.$$

[5]

DIWEDD Y PAPUR